

مدرسه عیار
AyarSchool

فصل ۱۱

کالاهای عمومی و منابع مشترک

تابستان ۱۴۰۲

فهرست مطالب

مقدمه

۱

کالاهای عمومی

۲

منابع مشترک

۳

خلاصه

۴

آنچه در این فصل می‌آموزیم

۱ کالاهای عمومی و منابع مشترک چیستند؟

۲ چرا بازارها عموماً در ارائه مقادیر کارآمد این کالاها شکست می‌خورند؟

۳ چگونه ممکن است دولت نتایج بازار را در مورد کالاهای عمومی یا منابع مشترک بهبود بخشد؟

- ما کالاهای بسیاری را بدون آنکه برای آنها پولی بپردازیم مصرف می‌کنیم: پارک‌ها، امنیت ملی، آب و هوای پاک و...
- وقتی کالاها قیمتی ندارند، نیروهای بازاری که به طور معمول منابع را تخصیص می‌دهند، وجود ندارند.
- بازار خصوصی ممکن است در تامین مقدار کارآمد اجتماعی چنین کالاهایی شکست بخورد.

"دولت‌ها گاهی اوقات
می‌توانند نتایج یا پیامدهای
بازار را بهبود بخشند."

• استثنای پذیری

خاصیت کالایی که به موجب آن می‌توان شخص را از استفاده آن محروم کرد.

- استثنای پذیر: بستنی و دسترسی به اینترنت بی‌سیم
- استثنای ناپذیر: سیگنال‌های رادیویی، امنیت و دفاع ملی

• رقابت پذیری در مصرف

خاصیت یک کالا که به موجب آن استفاده یک نفر از استفاده دیگران می‌کاهد.

- رقابت پذیر: بستنی
- رقابت ناپذیر: انتشار عمومی آلبوم جدید یک خواننده

استثنای پذیری

	بد	خیر
بد	صنوعی	صنوع پذیر
خیر	کالای بیگانه	عمومی
رقابت پذیری		

انواع مختلف کالاها

- کالاهای خصوصی
استثنای پذیر و رقابت پذیر در مصرف
  - کالاهای عمومی
استثنای ناپذیر و رقابت ناپذیر در مصرف.
  - منابع مشترک
رقابت پذیر در مصرف و استثنای ناپذیر)
  - کالاهای باشگاهی
استثنای پذیر و رقابت ناپذیر در مصرف)

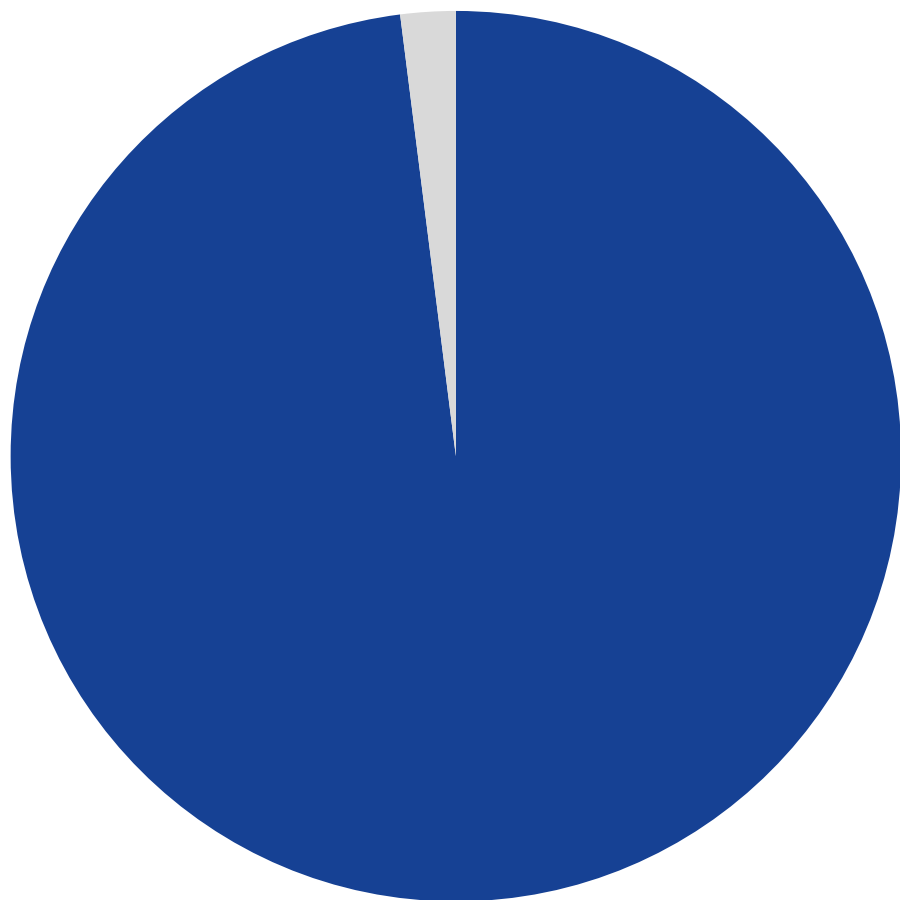

رقابت پذیری استثناپذیری	بلی	خیر
بلی	<p>کالاهای خصوصی</p> <ul style="list-style-type: none"> • بستنی قیفی • پوشاک • جاده‌های پرتراфик با عوارض 	<p>کالاهای باشگاهی</p> <ul style="list-style-type: none"> • اداره آتش‌نشانی • تلویزیون کابلی • جاده‌های بدون ترافیک با عوارض
خیر	<p>منابع مشترک</p> <ul style="list-style-type: none"> • ماهیگیری در اقیانوس • محیط زیست • جاده‌های پرتراфик بدون عوارض 	<p>کالاهای عمومی ✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • امنیت و دفاع ملی • آموزش - دانش • جاده‌های بدون ترافیک بدون عوارض

- کالاهای عمومی و منابع مشترک
- تصمیمات خصوصی در مورد مصرف و تولید آنها به دلیل اثرات خارجی، می‌تواند منجر به یک نتیجه ناکارآمد شود. (مثال: آلودگی آب و هوا توسط کارخانه‌ها)
- سیاست‌های عمومی به طور بالقوه می‌توانند رفاه اقتصادی را افزایش دهند.

اقتصاددانان چه می‌گویند؟

موافق | ۹۸%

مخالف | ۰%

عدم اطمینان | ۲%

- "به طور کلی، استفاده از هزینه‌های تراکم بیشتر در شبکه‌های حمل‌ونقل و شلوغ مانند عوارض بالاتر در زمان اوج سفر در شهرها و استفاده از درآمد حاصله برای کاهش سایر مالیات‌ها، به طور متوسط وضعیت شهروندان را بهتر می‌کند."

کالاهای عمومی

- سواری مجانی

کسی که منفعت کالایی را دریافت می‌کند اما از پرداخت برای آن اجتناب می‌کند.

- مشکل سواری مجانی

کالاهای عمومی استثناپذیر نیستند، بنابراین مردم انگیزه دارند تا سواری مجانی بگیرند.

- از عرضه کالا توسط بازار خصوصی جلوگیری می‌کند.

- منجر به شکست بازار

• دولت می‌تواند مشکل سواری مجانی را حل نماید.

- اگر مجموع منافع یک کالای عمومی بیش از هزینه‌های آن باشد (اثر خارجی مثبت)
- تامین کالای عمومی
- پرداخت آن با درآمد مالیاتی از طریق اقسشار پردرآمد
- بهبود وضعیت همگان

مشکل: اندازه‌گیری سود معمولاً دشوار است.

• تجزیه و تحلیل هزینه-فایده

- هزینه‌ها و فواید ارائه یک کالای عمومی برای جامعه را مقایسه کنید.
- هیچ سیگنال قیمتی برای مشاهده وجود ندارد.
- تجزیه و تحلیل هزینه و فایده دقیق نیست، بنابراین ارائه کارآمد کالاهای عمومی دشوارتر از کالاهای خصوصی است.

- برخی از کالاهای عمومی مهم

- دفاع و امنیت ملی

یک کالای عمومی بسیار گران و پرهزینه

- پژوهش‌های بنیادی

- دانش عمومی

- از طریق دولت به آن سوبسید تعلق می‌گیرد.

- بخش دولتی ممکن است در پرداخت مبلغ مناسب و شناسایی انواع مناسب

ناتوان باشد. به دلیل عدم شناخت دقیق منابع و هزینه‌ها)

- مبارزه با فقر: عدم وجود فقر یک کالای عمومی است. چرا؟
- یارانه دولت به منظور خرید مواد خوراکی برای خانواده‌های کم‌درآمد
- برنامه‌های خانه‌سازی دولت به منظور تامین مسکن برای نیازمندان
- تأمین مالی از طریق مالیات بر افراد پردرآمد

منابع مشترک

۳

• منابع مشترک همانند کالاهای عمومی استثنای پذیر نیستند.

▪ این منابع به طور رایگان در اختیار تمام کسانی هستند که می‌خواهند از آن‌ها استفاده کنند.

▪ انگیزه کم برای بنگاه‌ها و شرکت‌های خصوصی برای تامین آن‌ها.

▪ نقش دولت: اطمینان از اینکه آن‌ها در دسترس هستند. *منزک با کالای عمومی*

• منابع مشترک: رقابت‌پذیر در مصرف

▪ استفاده هر فرد توانایی دیگران برای استفاده را کاهش می‌دهد.

▪ نقش دولت: حصول اطمینان از عدم استفاده بیش از حد آن‌ها. *منابع مشترک*

• فاجعه منابع مشترک

- تمثیلی که نشان می‌دهد چرا از منابع مشترک **بیش از حد مطلوب** استفاده می‌شود.
- یک دهکده را در نظر بگیرید که گوسفندها در زمین مشترک چرا می‌کنند:
  - با افزایش جمعیت، تعداد گوسفندان نیز افزایش می‌یابد.
  - مقدار زمین ثابت است، چمن به دلیل چرای بیش از حد شروع به از بین رفتن می‌کند.

- دلایل وقوع فاجعه منابع مشترک
- انگیزه‌های خصوصی (استفاده مجانی از زمین) قوی‌تر از انگیزه‌های اجتماعی (استفاده بادقت از آن) هستند.
- به دلیل یک اثر خارجی منفی ایجاد می‌شود .
- اجازه دادن به گله برای چرا کردن در زمین مشترک، کیفیت آن را برای خانواده‌های دیگر کاهش می‌دهد.
- مردم از این هزینه خارجی غفلت می‌کنند و در نتیجه از زمین بیش از حد استفاده می‌شود.

- سیاست‌هایی به منظور جلوگیری از مصرف بیش از حد منابع مشترک
  - تنظیم و قاعده‌گذاری استفاده از منبع
  - اعمال یک مالیات اصلاحی برای درونی کردن اثرات خارجی
  - مجوزهای شکار و ماهیگیری، هزینه ورودی برای پارک‌های ملی شلوغ
  - مزایده مجوز اجازه استفاده از منبع
  - اگر منبع زمین است، با تقسیم و فروش قطعات به اشخاص آن را به کالای خصوصی تبدیل کنیم.

- آب و هوای پاک
  - آلودگی (آب، خاک و هوا) یک اثر خارجی منفی است.
  - راهکار: قانون‌گذاری یا وضع مالیات‌های پیگویی بر فعالیت‌های آلوده‌کننده.
- جاده‌های پرتراфик
  - ترافیک یک اثر خارجی منفی است.
  - راهکار:
    - مالیات اصلاحی ((پیگویی): اخذ عوارض جاده‌ای
    - مالیات روی بنزین

- ذخایر نفتی
- ماهی‌ها، نهنگ‌ها و سایر جانوران و پرندگان
- اقیانوس‌ها: از منابع مشترک تحت نظارت دولت‌اند.
- راهکار:
  - پروانه صید و شکار
  - محدودیت در فصول ماهیگیری و شکار
  - محدودیت در میزان ماهیگیری

« شما یک اسپم (Spam) دارید! »

- برخی از شرکت‌ها از پیام‌های اسپم برای تبلیغ محصولات خود استفاده می‌کنند.
- اسپم استثناپذیر نیست: از شرکت‌ها نمی‌توان برای ارسال اسپم جلوگیری کرد.
- اسپم رقابت‌پذیر است: هرچه شرکت‌های بیشتری از اسپم استفاده می‌کنند، اثربخشی آن کاهش می‌یابد.
- بنابراین، اسپم یک منبع مشترک است.
مانند اکثر منابع مشترک، از اسپم‌ها بیش از حد استفاده می‌شود.
به همین دلیل است که ما تعداد زیادی از آن را دریافت می‌کنیم!

• بازار در تخصیص بهینه منابع در خصوص برخی کالاها، ناکارآمد است.

▪ زیرا حقوق مالکیت به خوبی تثبیت نشده است.

▪ برخی از اقلام باارزش، صاحب اختیار قانونی برای کنترل آن ندارند.

▪ مثلاً کسی نمی‌تواند برای هوای پاک قیمت بگذارد و از آن درآمد کسب کند و سود ببرد!

• دولت به طور بالقوه می‌تواند مشکل را حل کند.

▪ کمک به تعریف حقوق مالکیت و در نتیجه آزاد کردن نیروهای بازار

▪ مثال فروش مجوز آلودگی

▪ تنظیم رفتار خصوصی: محدودیت شکار در برخی فصول

▪ استفاده از درآمد مالیاتی برای عرضه کالایی که بازار از عرضه آن عاجز است: امنیت ملی

▪ تخصیص بهینه تر در اثر مداخله دولت و بهبود وضعیت اقتصادی

خلاصه

۱۰

- کالاها از نظر استثنایپذیری و رقابت‌پذیری در مصرف متفاوت هستند.
- یک کالا در صورتی استثنایپذیر است که امکان جلوگیری از استفاده شخص دیگر از آن وجود داشته باشد.
- یک کالا در مصرف رقابت‌پذیر است اگر استفاده یک نفر از کالا توانایی دیگران را برای استفاده از واحد مشابه کالا را کاهش دهد.
- بازارها برای کالاهای خصوصی که هم استثنایپذیر هستند و هم در مصرف رقابت‌پذیر هستند، بهترین کارایی را دارند.
- بازارها برای انواع دیگر کالاها، کارایی لازم را ندارند.

- کالاهای عمومی نه استثنای پذیر هستند و نه رقابت پذیر در مصرف. نمونه‌هایی از کالاهای عمومی شامل نمایش آتش‌بازی، دفاع ملی و کشف دانش بنیادی است.
- از آنجایی که مردم برای استفاده از کالاهای عمومی هزینه‌ای پرداخت نمی‌کنند، بنابراین برای سواری‌مجانگی انگیزه دارند که باعث می‌شود تامین خصوصی این کالاها ممکن نباشد.
- بنابراین، دولت‌ها کالاهای عمومی را تامین می‌کنند و تصمیم خود را در مورد مقدار هر کالا بر اساس تجزیه و تحلیل هزینه - فایده می‌گیرند.

- منابع مشترک رقابت‌پذیر در مصرف ولی استثنای پذیر هستند.
  - به عنوان مثال می‌توان به چراگاه معمولی، هوای پاک و جاده‌های پرتراфик اشاره کرد.
  - از آنجایی که افراد برای استفاده از منابع مشترک هزینه‌ای پرداخت نمی‌کنند، تمایل دارند از آن‌ها بیش از حد استفاده کنند.
- بنابراین، دولت‌ها از روش‌های مختلفی مانند مقررات و مالیات‌های اصلاحی (پیگویی) برای محدود کردن بهره‌برداری از منابع مشترک استفاده می‌کنند.

ممنون از
توجه شما

مدرسه عیار
AyarSchool